

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

29 Vtrùm res spiritualis per simoniam acquisita, sit Iure diuino dimittenda.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

amplius exigant; & consequenter teneri ad restitutionem eius, quod supra alimenta acceperint. Rursus, si fideles pro administratione omnium Sacramentorum & sacramentalium Iure natura non tenentur nisi ad ministrorum congruam sustentationem, iniuria illis fit, si amplius ab eis exigatur, ac proinde Iure natura restitui debet.

163 *Res spirit.*
superant
omne pre-
tium.
Secundò, Res spiritales superant omne pretium: ergo quantumuis magnum pretium quis exegerit, Iure diuino non tenebitur ad restitutionem. non enim est ratio cur magis teneatur ad restitutionem si multum exegerit, quam si parum, si utrumque superat congruentem sustentationem ministri, & utrumque detur non liberaliter, sed quia aliter res spiritualis, qua eget, obtineri nequit. Vnde si quis exegisset decem millia aureorum pro baptismo, absolutione, vel communione, non teneretur ad restitutionem: quod sanè absurdum est. quis enim non iudicet illum iniquè extorsisse tantam summam, eamque solum datam quasi redimendam vexationis causa? Confirmatur, quia qui illam dedit, potest eam repetere tamquam iniuste exactam, & vti occulta compensatione, si alia ratio non suppetit recuperandi.

Obiectio 1. Dices, Iste minister non tenetur hoc Sacramentum ex iustitia huic administrare, cum non sit eius Parochus, vti suppono: ergo non facit huic iniuriam, si pro eo pretium exigat, modò non amplius exigat, quam res valeat: sicut si non teneor tibi ex iustitia dare panem in extrema necessitate, non facio tibi iniuriam, si pro eo pretium exigam, nisi si amplius exigam quam valeat.

Solutio. Respondeo, Negando consequentiam: etsi enim non teneatur ex iustitia conferre, si tamen conferre velit, vel si contulit, tenetur ex iustitia non amplius exigere, quam stipendium sustentationis: ad amplius enim ius non habet. Neque simile est de pane, quia non teneor panem tibi dare gratis si habes quo soluas; est enim res natura sua & recepto hominum vsu vendibilis.

164 *Obiectio 2.* Dices secundò, Qui soluit pretium pro Sacramento, soluit illud voluntariè: ergo transfert dominium: etsi enim mallet habere gratis, tamen omnibus consideratis, absolute vult illam pecuniam soluere: vnde cum hoc Sacramentum non sit ei ex iustitia debitum, & aliàs plus valeat, censetur factis voluntariè dare ad dominium transferendum.

Respon.
Non datur
voluntariè,
nisi voluntate per iniuriam exorta.
Respond. Primò, Illud voluntarium esse extortum per iniuriam; (ideo enim vult dare, quia exigitur; in illa autem exactio est iniuria: sicut cum quis exigit aliquid pro eo, quod gratis facere tenebatur) ac proinde non ita transfert dominium, quin possit repetere. imò alter sponte tenebitur restituere, propter iniuriam, qua extorsit. Secundò, Negari potest transferri dominium; quia non intendit donare, sed solum soluere quatenus debet, seu quatenus alter iuste potest exigere; non enim intendit cedere iure suo quod habet, vel alteri dare amplius iuris quam habet: sicut qui soluit vsuras, non transfert dominium; quia non intendit vsurario plus iuris dare, quam ei debeatur: vt enim ibi deest titulus cur soluantur vsurae; ita hic deest ius ad pretium exigendum.

165 *Ad argu-*
menta ini-
uria allata.
Ex dictis facile est soluere argumenta alterius sententiae.

Ad Primum; Illud caput variè à DD. explicatur. Vide Sotum l. 9. q. 8. art. 1. ad sextum, vbi aliquot expositiones refert, & refutat: deinde ponit

suam nihilo meliorem, quam fusè refutat Petrus Nauarra; & merito, quia omnino falsa. Sed dicendum breuiter, Pontificem loqui de admisso ad Religionem pro pecunia, & hanc pecuniam non esse necessariò restituendam, nempe quia retineri potest à Monasterio pro alimentis Religiosi: nulla autem erat ratio vniuersè de omni simonia respondendi, quidquid Caietanus & alij dicant: quia non nisi de certa specie rogabatur: cur enim Pontifex sine vlla necessitate de re tam obscura vniuersè definiat?

Ad Secundum Respondeo, Pontificem non posse dispensare in retentione pretij, nisi quando res spiritualis aliquid temporale annexum habet pretio æstimabile, vel quando incommoda coniuncta eius alienationi, iuxta primam & secundam propositionem.

Ad Tertium: Satis constat ex dictis, eum, qui pretium exigit sustentationem superans, iniuriam facere; & quamuis alter non habeat ius vt sibi conferatur omnino gratis, non tenetur tamen amplius dare, quam quod ad conuenientem sustentationem pertineat.

DVBITATIO XXIX.

Vtrum res spiritualis per simoniam acquisita, sit Iure diuino dimittenda.

166 **Q**uidam DD. sentiunt esse dimittendam. Ita Adrianus quodlib. 9. art. 3. littera I. Armacanus ubi. 10. quæstionum Armeniacarum c. 23. vbi generatim docet, quoties peccatum dat causam prouisioni, prouisioni teneri beneficium sic acquisitum resignare, vt si ambitione, mendacio, hypocrisis, vel adulatione adeptus est.

Sed communis ferè sententia DD. est, non teneri Iure diuino resignare. vide Nauarrum c. 23. n. 103. & 104 & Couarr. reg. Peccatum p. 2. y. 8. Probatur de beneficio, de quo potissimum est difficultas, huius enim collatio fuit valida: nam in collatore fuit potestas & voluntas transferendi beneficij, v. g. in Petrum, & Petrus fuit capax, & habuit voluntatem acceptandi. hæc autem in quauis re sufficienti ad transferendum dominium, seu ius in re. Nec obstat Primò, Quòd aliquid pro illa translatione sit datum; quia etsi hoc sit contra honorem diuinum, non tamen adimit collatori potestatem conferendi, nec collatarium reddit incapacem ad acceptandum, vt patet in Sacramentis. Secundò, Per alia peccata homo non efficitur Iure diuino incapax beneficij: ergo neque per peccatum simoniae: ergo non tenetur resignare, modò peniteat eum peccati. Tertio, Si talis collatio esset irrita, sequeretur, eum, quo ignorante & prohibente simonia commissa est, teneri ad restitutionem, (quia obtinet per simoniam) quod tamen falsum esse constat ex cap. Sicut tuis litteris, de simonia. Quarto, Professus per simoniam est verè Religiosus, vt omnes docent: ergo etiam consecutus beneficium per simoniam, est verè beneficiarius, secluso Iure positiuo. Quintò, Probatur allata ratione. Ideò tenetur venditor rei spiritualis restituere pretium, quia per iniuriam exegit: atqui hæc ratio non habet locum in emptore, quia emptor nullam iniuriam facit venditori, si pretium offerat pro re spirituali: ergo non tenetur eam restituere. Dices

Obiectio.

Dices Primò, cap. 116. Si quis. 1. q. 1. Gregor. I. significat, eum, qui simoniacè sacerdotium vel dignitatem accepit, nisi sponte reliquerit, in æternum perituum.

Respon.

Respondéo, Inde non sequitur, eum Iure diuino teneri resignare beneficium, aut esse suspensum ab executione sacerdotij; sed Iure Ecclesiastico valde antiquo, quod iam tempore Gregorij vige-
bat.

167
Obiectio.

Dices Secundò, Ille accepit contra voluntatem Domini, qui sicut iubet gratis dari, ita etiam vult gratis accipi: ergo non potest retinere.

Respon.
Non retinet contra Domini voluntatem.

Respond. Neg. consequentiam. etsi enim collatio & acceptio simoniaca sit contra Domini voluntatem; (quia cum sit, absque debita reuerentia tractatur res spiritualis, dum in stat rei profanæ cum temporali commutatur) tamen postquam facta est, in retentione non est iniuria, nec agitur quidquam contra Domini voluntatem, modò debite administratur, sicut qui Ordinem sacrum accepit in peccato, accepit illum contra Domini voluntatem, tamen non fungitur eo contra Domini voluntatem, vbi peccatum illud pœnitentiâ deleuerit.

DVBITATIO XXX.

Vtrum omne id, quod simoniacè acceptum est, Iure Ecclesiastico debeat restitui.

168
Solum beneficium dimittendum.

Respondéo & Dico Primò, Si loquamur de re spiritali simoniacè accepta, non tenetur eam restituere; nisi sit beneficium Ecclesiasticum: hoc enim debere dimitti Iure Ecclesiastico, patet Extrauag. Cum detestabile, de simonia. Sub beneficio autem pensionem spiritalem comprehendunt, quia videtur eadem ratio, maximè vbi Bulla Pij V. recepta. Sed contrarium verius quia pensio non est verè beneficium Ecclesiasticum, cum non sit ius perpetuum; nam extinguitur cum pensionario, utpote fauor personalis, vt dictum est supra cap. 34. num. 3. Cetera autem spiritalia vel dimitti non possunt, vt sunt Sacramenta; (nisi quoad vsum, quod solum habet locum in Ordinibus, à quibus simoniacè ordinatus suspenditur) vel non sunt dimittenda ante sententiam, quia Canones aliud de illis non statuerunt. sic simoniacè admissus in Monasterium, non tenetur illud ante sententiam dimittere. Idem puto dicendum de Reliquijs simoniacè comparatis, metallis benedictis, iure patronatus, licentiâ eligendi confessarij &c.

Obiectio.

Dices, Omnis pactio in spiritalibus est irrita, & nullius momenti; vt habetur cap. fin. de pactis, & cap. Praterca, de transactionibus, & alibi.

Respondéo, Inde tantum sequi, rem spiritalem, qua restitui potest, esse restituendam, si repetatur, & pretium pro ea datum restituatur; non autem altero non repente, aut nolente pretium reddere: etsi enim pactum sit irritum, non tamen obligat ad mutuam restitutionem cum damno partis, nisi Superior in pœnam cogat.

169
Pretium restituendum.

Dico Secundò, Quod ad pretium atiner, illud Iure positiuo restituendum.

Primò, Si acceptum pro beneficio, vt patet cap. De hoc, de simonia. vbi Alexander III. Toletano Archiepiscopo scribens ait: Regem & Principes eius debes inducere, vt si qua receperint à presato

Episcopo, vt eius electioni præstarent assensum, Ecclesia Exoniensis sine diminutione restituant, cum ea sine graui suæ salutis periculo retinere non possint.

Secundò, Si acceptum pro collatione Ordinum, vel aliorum Sacramentorum, aut sacramentalium; & notabiliter excedat id quod pro sustentatione exigere poterat, iuxta ea quæ diximus dubit. 28. Sed hoc Iure diuino potius quàm Ecclesiastico restituendum. Imò Ius Ecclesiasticum nihil inuenitur ea de re disposuisse.

Tertiò, Si acceptum pro admissione in Religionem, cap. Veniens. 19. de simonia. vbi Pontifex mandat, vt Abbas & Monachi compellantur restituere id quod acceperant à quodam, vt eum in Monachum admitterent. Puto tamen eos ad hoc non teneri ante sententiam, si admissus in eo Monasterio permaneat; quia ratione alimentorum videtur posse retineri. Quod confirmatur, quia restitutio ante sententiam esset facienda ei qui admissus est, vel parentibus, qui eius nomine dederunt; atqui hi consentiunt vt pro alimentis retineatur. Adde, Urbanum IV. Extrauag. Sanè, in communibus de simonia, permittere vt sic acceptum retineatur, modò non in priuatum vsum Abbatis vel Abbatissæ, sed in communem vsum Conuentus conuertatur.

Non tamen ante sententiam, si pro admissione ad Religionem.

DVBITATIO XXXI.

Cui debeat fieri restitutio pretij, & an ante sententiam Iudicis.

Sypponò, si aliquid temporale acceptum sit pro conferendo beneficio, vel alia re spiritali non secuta collatione, Iure naturæ restituendum ei à quo acceptum est. Ita Victoria, relectione de simonia, p. 2. n. 6. Caiet. v. Simonia, c. 3. Sotus l. 9. q. 8. ar. 1. ratio est manifesta; quia deest titulus cur possit retineri, cum illud, pro quo datum est, non præstetur, ac proinde debet reddi ei à quo acceptum; cum Iura non iubeant alteri dari. Conarruias tamen ad regul. Peccatum, p. 2. §. 2. nu. 7. in fine, putat restituendum in pios vius, sed solum probat, non posse repeti in foro externo.

170
Datum, re spiritali non tradita, restituendum danti.

Si verò beneficium sit traditum, ita vt vtriunque simonia sit completa, sunt duæ sententiæ DD. Quidam enim putant, pretium acceptum in hoc casu ante sententiam Iudicis esse restituendum ei qui dedit; post sententiam, cui Iudex addixerit. Ita Sotus lib. 9. quæst. 8. art. 1. Bañes 2. 2. quæst. 32. art. 7. & multi DD. huius ætatis. Ratio est, quia is, qui pretium dedit, non amisit pretij dominiũ: non enim transfuit eius dominium in venditorem rei spiritualis; cum hic Iure sit factus incapax illius domini hoc titulo capiend: ineq; ille intendit à se abdicare dominium alia ratione, quàm transferendo in venditorem: ergo eum in hunc non sit translatum, verè mansit apud emptorem: ergo illi restituendum. Si dicas, Ecclesiam illum priuasse dominio; Respondent, Talem priuationem non fieri nisi per legem pœnalem, qua neminem ante sententiam ita re sua priuat vt eius dominium amittat. Hæc sententia non est improbabilis.

171
Sententia art. 7. & multi DD. huius ætatis. Ratio est, quia is, qui pretium dedit, non amisit pretij dominiũ: non enim transfuit eius dominium in venditorem rei spiritualis; cum hic Iure sit factus incapax illius domini hoc titulo capiend: ineq; ille intendit à se abdicare dominium alia ratione, quàm transferendo in venditorem: ergo eum in hunc non sit translatum, verè mansit apud emptorem: ergo illi restituendum. Si dicas, Ecclesiam illum priuasse dominio; Respondent, Talem priuationem non fieri nisi per legem pœnalem, qua neminem ante sententiam ita re sua priuat vt eius dominium amittat. Hæc sententia non est improbabilis.

Contraria tamen, id est, etiam ante sententiam Iudicis pretium illud esse restituendum Ecclesie, est multò probabilior & verior. Teneo D. Thomas 2. 2. q. 32. art. 7. vbi dicit, pretium simoniacum

Altero verior, esse restituendum Ecclesie.